

Českomoravský billiardový svaz

Pravidla sportovního billiaru

Karambol a 5-pins

PREAMBULE

Pravidla sportovního billiaru představují soubor sportovních, technických a organizačních ustanovení, která vymezují a definují billiard jako sportovní odvětví, přičemž vytyčují rozsah, formulují zásady a určují způsob jeho provádění. Vycházejí z mezinárodních pravidel Confédération Européene de Billard (CEB) a Union Mondiale de Billard (UMB). Tato pravidla jsou platná pro všechny věkové skupiny bez rozdílu pohlaví, pro veškeré disciplíny a profesionální, amatérské a rekreační soutěže Českomoravského billiardového svazu (ČMBS).

OBSAH

HLAVA A — ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ A POJMY - vybraná ustanovení	1
KAPITOLA A-1 — ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ	1
KAPITOLA A-2 — POJMY, NÁZVOSLOVÍ A DEFINICE	3
HLAVA B — PRAVIDLA HRY - plné znění vyjma 5-pins	4
KAPITOLA B-1 — OBECNÁ USTANOVENÍ	4
KAPITOLA B-2 — SPOLEČNÁ USTANOVENÍ PRO VŠECHNY DISCIPLÍNY	4
KAPITOLA B-3 — SPECIFICKÁ USTANOVENÍ PRO JEDNOTLIVÉ DISCIPLÍNY	8
KAPITOLA B-4 — VOLNÁ HRA	9
KAPITOLA B-5 — KÁDROVÉ HRY	9
KAPITOLA B-6 — JEDNOBAND	9
KAPITOLA B-7 — TROJBAND	10
KAPITOLA B-9 — VÍCEBOJ	10
HLAVA E — PRAVIDLA PRO ROZHODČÍ - plné znění	11
KAPITOLA E-1 — EVROPSKÝ ROZHODČÍ SYSTÉM (ERS)	11
KAPITOLA E-2 — ROZHODČÍ V PODMÍNKÁCH ČMBS	17
HLAVA H — TECHNICKÉ NORMATIVY – plné znění	22

HLAVA A — ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ A POJMY

KAPITOLA A-1 — ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

Článek A-1001 — ČESKOMORAVSKÝ BILLIARDOVÝ SVAZ, POŘADATEL SOUTĚŽE

(1) Zakládací listina a stanovy Českomoravského billiardového svazu (dále jen „ČMBS“) jsou uloženy v sídle spolku na adrese Zátokova 100/2, 160 17 Praha 6-Břevnov, přičemž zapsané údaje a listiny vede ve spolkového rejstříku Městský soud v Praze (spisová značka L 2406). ČMBS je pořadatelem a vlastníkem všech práv k jím vyhlášeným soutěžím billiardu na profesionální, amatérské i rekreační úrovni (dále také „soutěž“).

(2) Výkonný výbor (dále jen „VV“) sekce karambol (dále jen „SK“) ČMBS může svým rozhodnutím určit subjekt (dále jen „pořadatel“), na který deleguje pořadatelství soutěže a další práva, a to částečně nebo zcela. V případě delegování soutěže nebo práv nenese ČMBS za vlastní realizaci žádnou odpovědnost. Pořadatel, který přejímá práva, bere na svoji osobu veškerou odpovědnost, a to ve všech ohledech. Toto platí i pro plnění daňových povinností podle příslušné legislativy České republiky (dále jen „ČR“).

Článek A-1010 — TRÉNINK

(1) Vyzkoušení hracího materiálu (dále také „trénink“) se může uskutečnit pouze na pokyn a pod dohledem rozhodčího, a to oficiálním vyhlášením zahájení a ukončení tréninku.

(2) Hráči je umožněn trénink po dobu 5 minut před každým zápasem. Hráč, který vstupuje do soutěže v pozdější fázi, má na trénink před prvním zápasem k dispozici 10 minut. Mají-li před zápasem soupeři pro trénink rozdílný časový limit, zahajuje trénink hráč s delším časovým limitem. V případě turnajů je obvykle harmonogramem stanoven i časový rozvrh samostatných tréninků všech hráčů.

(3) Vyhlášením rozhodčího o zahájení tréninku běží hráči vyhrazený čas, avšak hráč není povinen tuto dobu k tréninku využít.

(4) Pokud zúčastnění hráči nemohou dosáhnout shody, který z nich zahájí tréninky před zápasem, rozhodne o tom rozhodčí losem (např. hozením mince).

Článek A-1012 — ZÁPAS

(1) Zápas může být zahájen pouze za přítomnosti obou hráčů u určeného hracího stolu. Pokud jeden z hráčů není u stolu přítomen, tak rozhodčí zápas ukončí a vítězem se stává přítomný hráč. Hra začíná rozhodovacím strkem. Po rozestavení koulí rozhodčím pro rozhodovací strk se již hráči nesmí dotknout koulí v rozporu s těmito pravidly sportovního billiaru ČMBS (dále jen „pravidla ČMBS“). Pokud k tomu dojde, získává volbu začít hru soupeř. Vítěz rozhodovacího strku určuje, který z hráčů bude hru začínat. Na ukazateli skóre je začínající hráč vždy uveden jako první (obvykle vlevo nebo nahoře).

(2) V zápase hraném „s rovností náběhů“ má hráč, který hru nezačínal, vyrovnávací náběh. Zápas s limitem náběhů je vždy hrán „s rovností náběhů“.

(3) Zápas hraný „bez rovnosti náběhů“ je ukončen, když jeden z hráčů dosáhne stanoveného limitu karambolů/bodů v zápase.

(4) Výjimkou z pravidla daného odstavcem 3 je případ, kdy začínající hráč ukončí zápas/ rozhodující set v prvním náběhu – soupeř hraje vyrovnávací náběh. Dojde-li k remíze, rozhodne se v KO systému prodloužením (rozstřelem) podle odstavce 5, a u zápasů ve skupině získává každý hráč 2 body.

(5) Prodloužení (rozstřel) – max. délka série pro trojband není určena a u technických disciplín je to 10 % ze stanoveného limitu karambolů hraného zápasu. Hráč, který začínal hru, zahajuje rozstřel zahajovacím strkem a pokračuje v sérii, dokud nechybuje. Druhý hráč odehraje rozstřel stejným způsobem. V zápase zvítězí hráč, který v prodloužení zahraje v sérii více karambolů. Pokud opět dojde k remíze (v rozstřelu oba hráči zahrají stejný počet karambolů), bude se prodloužení opakovat, dokud nedojde k rozhodnutí.

(6) O přestávku během zápasu v délce 5 minut má hráč právo požádat rozhodčího, jestliže dosáhne poloviny limitu zápasu (náběhy a/nebo karamboly), avšak pouze ve chvíli, kdy má hrát, a nikoli v průběhu série své ani soupeře. Přestávka současně platí pro soupeře. Rozhodčí má právo vyhlásit přestávku v případě dosažení poloviny limitu zápasu, i když hráči o přestávku nepožádají. V disciplíně 5-pins se postupuje podle článku B-8007. Pořadatel má právo, v součinnosti s vrchním rozhodčím, ve výjimečných případech přestávku prodloužit nebo přidat další přestávky.

(7) Na přestávku mezi dvěma bezprostředně po sobě jdoucími zápasy má hráč nárok v délce trvání nejméně 15 minut.

(8) Je-li zápas hrán s časovým limitem pro strk, musí být zobrazovaný zbývající čas pro hráče jasně viditelný. Čas hrajícího hráče se začíná odpočítávat, jakmile se všechny koule na stole zastaví a hráč, který nemá hrát, zaujme vyhrazené místo. Překročení časového limitu je chybou hráče ve hře a v takovém případě pokračuje soupeř ze zahajovací pozice. Pro hru s časovým limitem je soutěžním řádem stanoven počet time-outů v zápase. Time-out prodlužuje čas pro strk. Zobrazení využitých time-outů musí být pro hráče zřetelné.

Článek A-1019 — ÚBOR HRÁČE/ROZHODČÍHO

(1) Úbor hráče pro soutěže CEB/UMB je stanoven předpisem CEB/UMB nebo pořádající federací ve spolupráci s CEB/UMB. Pro soutěže ČMBS je dán vnitřním předpisem „Úbor – dress-code“. V případě „volného přihlášení“ na mezinárodní soutěže je stanovena výjimka z jednotnosti úborů hráčů jedné země.

(2) Podmínka jednotnosti sportovního úboru platí bez výjimky v soutěžích družstev.

(3) Všeobecný univerzální normativ soutěžního úboru ČMBS u hráčů tvoří: černé polobotky, černé ponožky, černé oblekové kalhoty (manšestrové ani džínsy nejsou povoleny), jednobarevná košile s dlouhým rukávem, motýlek a vesta; je-li použit opasek, musí být černý. U žen se motýlek a vesta nevyžadují; namísto košile může být použita jednobarevná halenka. U mistrovství na MS je možno prominout motýlek.

(4) Úbor rozhodčího pro soutěže CEB/UMB je stanoven předpisem CEB/UMB nebo pořádající federací ve spolupráci s CEB/UMB. Pro soutěže ČMBS je dán vnitřním předpisem „Úbor – dress-code“.

(5) Účastníci soutěží ČMBS (hráči i rozhodčí) musí svým korektním vystupováním, chováním a prezentací billiardového sportu zanechat bezchybný a kultivovaný dojem.

Článek A-1021 — KOUŘENÍ, ALKOHOL

(1) Ve vnitřním prostoru všech typů sportovišť platí zákaz kouření, včetně elektronických cigaret (zákon č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů).

(2) Požívání alkoholických nápojů je zakázáno všem osobám aktivně se podílejících na soutěži – vztahuje se na hráče, rozhodčí, zapisovatele a všechny činné členy pořadatele soutěže. Zákaz je uplatňován po celou dobu konání sportovní části soutěže. Nerespektování zákazu může vést k dalším postihům, mimo ustanovení odstavce 3, např. ke krácení dotačního příspěvku ze strany ČMBS pro pořadatele soutěže.

(3) Hráč, rozhodčí, zapisovatel nebo člen pořadatele, který se proviní proti ustanovení tohoto článku poté, co je vyzván k jeho dodržování nejvyšší autoritou v místě konání soutěže, pořadatelem nebo provozovatelem sportoviště (herny), a neuposlechne, bude pořadatelem soutěže vyloučen z účasti na soutěži, tzn. bude neprodleně vykázán z prostor herny, kde soutěž probíhá. Povinností pořadatele soutěže je následně podání podnětu VV SK ČMBS k zahájení disciplinárního řízení v souladu s DŘ.

KAPITOLA A-2 — POJMY, NÁZVOSLOVÍ A DEFINICE

Článek A-2006 — UTKÁNÍ, ZÁPAS, SOUTĚŽNÍ DISCIPLÍNA

(1) Utkání je střetnutí dvou družstev. Soutěžní program utkání je stanoven soutěžním řádem dané soutěže.

(2) Zápas je měření sil dvou soupeřů (hráčů) v jedné soutěžní disciplíně.

(3) Soutěžní disciplína je specificky definovaný způsob hry billiaru, kdy mimo obecných pravidel platí další speciální ustanovení, kterými se upravuje její obtížnost.

Článek A-2007 — VÝSLEDKOVÝ SERVIS

Pro účely vedení výsledků soutěží (utkání a zápasy), turnajů a souvisejících statistik je zřízena webová aplikace „Výsledkový servis“, která je dostupná na internetových stránkách ČMBS.

Článek A-2008 — STŘÍDÁNÍ STOLŮ

(1) V dlouhodobých soutěžích družstev má hráč hostujícího družstva právo hrát zápasy po sobě bezprostředně následující na shodném stole a stejnými koulemi.

(2) Při utkání hraném v neutrální herně je nutno určit, které z družstev je považováno za domácí a které za hostující.

(3) Při turnajích hraných na více než dvou stolech je nutno dodržovat zásadu, aby hráč vystřídal postupně všechny stoly (pokud to dovoluje rozlosování a herní systém turnaje).

(4) Zároveň je nezbytné v rozlosování turnaje minimalizovat možnost, kdy hráč hraje dva zápasy po sobě na stejném stole (pokud to dovoluje rozlosování a herní systém turnaje).

Článek A-2009 — MÍSTO VYHRAZENÉ PRO HRÁČE

U každého kulečnickového stolu, nejlépe u stolku zapisovatele, musí být vyhrazeno a označeno místo k sezení pro nehrajícího hráče. Nehrající hráč je povinen zdržovat se na tomto místě. Pro disciplínu 5-pins platí další ustanovení v článku B-8014. Jestliže se nehrající hráč vzdálí z tohoto místa bez souhlasu rozhodčího, tak bude v souladu s článkem B-2007 odst. 1 ze zápasu vyloučen a zápas prohrává.

HLAVA B — PRAVIDLA HRY

KAPITOLA B-1 — OBECNÁ USTANOVENÍ

Článek B-1001 — SCHVÁLENÉ DISCIPLÍNY

ČMBS v oblasti své působnosti oficiálně uznává standardní disciplíny definované CEB/UMB a ostatní disciplíny stanovené VV SK ČMBS. Pouze v těchto disciplínách je možno pořádat Mistrovství ČR a další soutěže.

Článek B-1002 — PLATNOST PRAVIDEL HRY

- (1) Pravidla ČMBS jsou platná pro všechny soutěže stanovené, resp. schválené VV SK ČMBS.
- (2) Pravidla ČMBS jsou platná také pro soutěže CEB/UMB pořádané v ČR, s výjimkou ustanovení, která se odchyľují od pravidel CEB/UMB.
- (3) V situacích, které nejsou pravidly ČMBS upraveny, rozhoduje v I. instanci výklad nejvyšší autority v místě konání soutěže a v případě řádně podaného odvolání rozhoduje v II. instanci příslušná autorita ČMBS.

KAPITOLA B-2 — SPOLEČNÁ USTANOVENÍ PRO VŠECHNY DISCIPLÍNY

Článek B-2001 — ZÁPAS

- (1) Zápas končí, v souladu se specifickými pravidly disciplíny, buď dosažením plného počtu karambolů/bodů či setů s rovností náběhů (příp. prodloužením u KO systému v soutěži) nebo bez rovnosti náběhů.
- (2) Herní systém (počet karambolů/bodů nebo setů) se stanoví pravidly ČMBS, příp. soutěžním řádem.

Článek B-2002 — ROZHODOVACÍ STRK

- (1) Rozhodčí pro rozhodovací strk umístí obě bílé koule (nebo bílou a žlutou) do pozice po obou stranách na ose třech startovních teček 20 až 30 cm od dlouhého mantinelu, a červenou kouli na horní tečku.
- (2) Hráč, jehož koule přijde zpět po odrazu od horního mantinelu a zastaví blíže dolního mantinelu, vyhrává rozhodovací strk. Přitom se přihlíží k ustanovením o chyběch v odstavcích 3 až 6. Strk je rovněž platný, když koule přijde zpět, dotkne se dolního mantinelu a vrátí se do hrací plochy. Hráč, jenž získal rozhodovací strk, rozhoduje (má volbu), zda začne hrát on nebo soupeř. Hráč začínající hru musí hrát po celou dobu zápasu bílou (příp. bílou neoznačenou) koulí. Tento hráč hraje celý zápas stejnou koulí, i když v průběhu zápasu opět hraje zahajovací strk (např. u lpících koulí), nebo v prodloužení (rozstřelu).
- (3) Na výzvu rozhodčího hráči zaujmou pozici u stolu k rozhodovacímu strku, přičemž na pokyn rozhodčího oba hráči zahrají současně rozhodovací strk. Obě koule musí být v pohybu, než jedna z nich dosáhne horního mantinelu. Pokud se tak nestane, rozhodovací strk se opakuje. Hráč, který dvakrát zapříčiní toto opakování, ztrácí právo na rozhodovací strk a jeho soupeř rozhodne (má volbu), kdo hru začne. Za této situace výsledek rozhodovacího strku podle konečného postavení koulí na stole nemá na ztrátu volby začínajícího hráče vliv.

(4) Srazí-li se vzájemně koule na jejich dráze, tak chybující hráč, jehož koule přešla na soupeřovu polovinu stolu, ztrácí volbu začátku hry.

(5) Srazí-li se vzájemně koule na jejich dráze a není možné určit chybujícího hráče, nebo se koule po rozhodovacím strku zastaví ve shodné vzdálenosti od dolního mantinelu, rozhodovací strk se opakuje.

(6) Dotkne-li se hráčova koule červené koule, ztrácí tento chybující hráč volbu začátku hry. Chybují-li takto oba hráči, rozhodovací strk se opakuje.

Článek B-2003 — ZAHAJOVACÍ POZICE, HRÁČOVA KOULE

(1) Koule jsou na stole rozestaveny rozhodčím:

- a) červená koule na horní tečku;
- b) bílá označená koule nebo žlutá koule soupeře na dolní střední tečku;
- c) bílá koule nebo bílá neoznačená koule začínajícího hráče – dle hráčovy volby – na jednu ze startovních teček (vlevo nebo vpravo).

(2) Koulí rozestavených do zahajovací pozice se hráči před zahajovacím strkem již nesmí dotýkat.

(3) Vlastní hra začíná zahajovacím strkem.

(4) Zahajovací strk musí být hrán přímým atakováním červené koule.

(5) Je-li zahajovací strk platný (rozhodčí uzná karambol tím, že ohlásí a započítá hrajícímu hráči bod), pokračuje hráč ve hře a může získat další body v sérii v souladu s pravidly dané disciplíny.

(6) V disciplíně 5-pins se postupuje podle článku B-8005.

Článek B-2004 — KARAMBOL

(1) Cílem hry je dosažení co možná nejvyššího počtu karambolů v souladu s pravidly příslušné disciplíny v rámci stanoveného limitu délky zápasu. Totéž platí, pokud se hraje na náběhy nebo časový limit.

(2) Karambolu je dosaženo, jakmile hráčova koule uvedená do pohybu strkem tága zasáhne zbývající dvě koule, s ohledem na specifická ustanovení každé disciplíny, koule se zastaví a nedošlo k chybě podle článku B-2011.

(3) Za každý karambol se započítává jeden bod.

(4) K definici hry se používá následující názvosloví:

- a) u standardních disciplín (hry s třemi koulemi) je koule hrajícího hráče označována jako koule č. 1 (tzv. „hráčova koule“); koule, kterou hráčova koule zasahuje jako první, se nazývá koule č. 2, a poslední koule je č. 3; koule č. 2 a 3 jsou také označovány jako „cizí koule“; v ostatních disciplínách se při označování koulí postupuje podle věty druhé a třetí obdobně;
- b) série je počet karambolů dosažený hráčem v jednom náběhu (více než jeden karambol);
- c) náběh je pokus hráče o dosažení série (karambolu).

Článek B-2005 — BODY V 5-PINS A V OSTATNÍCH DISCIPLÍNÁCH

(1) Specifická pravidla disciplíny 5-pins stanoví článek B-8004.

(2) V ostatních disciplínách se po dosažení karambolu body započítávají podle specifických pravidel, které jsou pro danou soutěž stanoveny příslušným soutěžním řádem; to neplatí pro disciplíny hrané v souladu s ustanovením článku B-2004 odst. 2 a 3.

Článek B-2006 — PŘESTÁVKA BĚHEM ZÁPASU

Pravidla jsou zakotvena v článku A-1012 a pro disciplínu 5-pins v článku B-8007.

Článek B-2007 — OPUŠTĚNÍ VYHRAZENÉHO MÍSTA, VYLOUČENÍ BĚHEM ZÁPASU

(1) Hráč, který během zápasu opustí své vyhrazené místo u stolu (viz článek A-2009, resp. článek B-8014 pro disciplínu 5-pins) bez souhlasu rozhodčího, je ze zápasu vyloučen a zápas prohrává. Nestandardní situace budou posouzeny nejvyšší autoritou v místě konání soutěže.

(2) Hráč, který po výzvě rozhodčího odmítne pokračovat ve hře nebo nehraje okamžitě, když má nastoupit ke hře, je ze zápasu vyloučen a zápas prohrává.

Článek B-2008 — DOTYK KOULÍ (LPÍCÍ KOULE)

(1) Dotýká-li se hráčova koule (lpí) jedné či obou cizích koulí, má hráč u všech disciplín, s výjimkou volné hry, kde je rozestavení koulí na zahajovací pozici povinné, právo:

- a) požádat rozhodčího o rozestavení koulí na příslušné tečky (viz Příloha B1 – Schéma A a A1) podle odstavce 3;
- b) hrát od koule, která není v kontaktu s hráčovou koulí, nebo hrát nejprve od mantinelu;
- c) hrát odvráceným massé za dodržení podmínky, že se koule, se kterou je hráčova koule v kontaktu, nepohne; není chybou, jestliže se cizí koule, která byla v kontaktu s hráčovou koulí, pohne z důvodu ztráty opory hráčovy koule.

(2) Dotýká-li se hráčova koule mantinelu, hráč nesmí hrát přímo do tohoto mantinelu.

(3) V případě rozestavení na tečky budou koule rozhodčím rozmístěny následovně:

- a) pro volnou hru, kádrové disciplíny a jednoband – všechny tři koule do zahajovací pozice;
- b) pro trojband se pouze lpící koule rozestaví na tečky jako v případě vyhození koulí (viz článek B-7003).

(4) V disciplíně 5-pins se postupuje podle článku B-8008.

Článek B-2009 — KOULE VYHOZENÁ Z KULEČNÍKOVÉHO STOLU

Jestliže jedna nebo více koulí vyskočí z kulečnickového stolu (včetně doteku povrchu rámu, i když se koule vrátí zpět na hrací plochu), bude rozhodčím provedeno rozestavení koulí na tečky zahajovací pozice a ve hře pokračuje soupeř (specifická pravidla pro trojband – článek B-7003 a 5-pins – článek B-8009).

Článek B-2010 — ZÁVĚR ZÁPASU

(1) Zápas bez limitu náběhů:

- a) je odehrán daný počet karambolů/bodů stanovený pro zápas (délka zápasu);
- b) každý zahájený zápas musí být odehrán do posledního karambolu/bodu; zápas je ukončen, jakmile rozhodčí ohlásí poslední karambol/bod podle písmene a), i kdyby se později zjistilo, že hráč neodehrál stanovený počet karambolů/bodů;
- c) když je začínajícím hráčem dosažen poslední karambol zápasu, má soupeř při hře s vyrovnávacím náběhem právo vyrovnávacího náběhu s umístěním koulí do zahajovací pozice; u zápasů hraných na sety nebo bez vyrovnávacího náběhu platí toto pravidlo pouze v případě, že začínající hráč dohraje daný počet karambolů na první náběh;
- d) pro prohlášení za vítěze zápasu musí hráč naplnit požadovanou délku zápasu, tzn., že dosáhne limitu karambolů podle písmene a) s podmínkou, že soupeř vyrovnávacím náběhem nedosáhne téhož výkonu;
- e) v disciplíně 5-pins se postupuje podle článku B-8006;

- f) v soutěži družstev může být zápas po dohodě hráčů a kapitánů družstev ukončen v případě, že výsledek zápasu ani dosažené výkony nemohou ovlivnit konečný výsledek utkání (např. postup do další fáze soutěže nebo získání titulu apod.);
- g) v případě remízy zápasu vstupují v platnost ustanovení článků A-1012 odst. 5 a C-1005.

(2) Zápas s limitem náběhů:

- a) je hrán vždy s vyrovnávacím náběhem – výjimku stanovuje odstavec 1 písm. f);
- b) pro zápas je stanoven určitý počet karambolů/bodů (délka zápasu), který má být odehrán v limitovaném max. počtu náběhů;
- c) každý zahájený zápas musí být dohrán do posledního poskytnutého náběhu, pokud některý z hráčů nedosáhne dříve stanovené délky zápasu (počtu karambolů/bodů);
- d) je-li začínajícím hráčem dosažen poslední karambol/bod zápasu, má soupeř právo vyrovnávacího náběhu s rozestavením koulí do zahajovací pozice; u zápasů hraných na sety nebo bez vyrovnávacího náběhu platí toto pravidlo pouze v případě, že začínající hráč dohraje stanovený počet karambolů/bodů na první náběh;
- e) je-li posledního karambolu/bodu zápasu dosaženo hráčem, který má o jeden náběh více, soupeř má právo vyrovnat počet náběhů s rozestavením koulí do zahajovací pozice;
- f) dosáhne-li začínající hráč v zápase limitu poskytnutých náběhů, tak jeho soupeř hraje poslední náběh s rozestavením koulí do zahajovací pozice;
- g) pro prohlášení za vítěze zápasu musí hráč dosáhnout vyššího počtu karambolů/bodů než soupeř, resp. dosáhnout délky zápasu (stanovený počet karambolů/bodů) před limitem náběhů;
- h) v případě remízy zápasu vstupují v platnost ustanovení článků A-1012 odst. 5 a C-1005.

Článek B-2011 — CHYBY VE HŘE

Chyby znamenající ukončení série/náběhu – jestliže:

- a) hráč neuspěje v provedení karambolu;
- b) je během provedení strku jedna nebo více koulí vyhozeno z kulečnickového stolu;
- c) hraje hráč dříve, než jsou všechny tři koule po předchozím karambolu v klidu;
- d) hráč použije ke strku jakoukoliv jinou část tága nežli kůžičku;
- e) se hráč, s výjimkou dotyku jeho koule kůžičkou tága za účelem provedení strku, dotkne některé z koulí nebo se při provedení strku dotkne své koule více než jednou;
- f) se hráč dotkne nebo přesune kouli za účelem odstranění cizího tělíska namísto toho, aby o jeho odstranění požádal rozhodčího;
- g) v jednom okamžiku dojde k vícenásobnému kontaktu tága a hráčovy koule, nebo kontaktu tága, hráčovy koule a mantinelu, anebo kontaktu tága, hráčovy koule a cizí koule;
- h) se hráč ve chvíli provedení strku nedotýká alespoň jednou nohou podlahy;
- i) hráč kreslí viditelné značky na hrací ploše, mantinelech nebo rámu, anebo používá ke značení předměty, zejména křídou;
- j) v průběhu náběhu nebo během série rozhodčí nebo soupeř zjistí, že hráč nehraje svojí koulí;
- k) hráč nerespektuje příslušná pravidla jednotlivých disciplín.

Článek B-2012 — ÚMYSLNÉ CHYBY

(1) Je-li některá z chyb, definovaných v článku B-2011, spáchána úmyslně, má hráč nastupující ke hře, který chybu nezavinil, právo požádat rozhodčího o co nejpřesnější rozestavení koulí do pozic, které zaujímaly před incidentem, pokud má za to, že tato pozice bude pro něj výhodnější.

(2) Pokud se hráč opakovaně dopustí stejné úmyslné chyby, je ze zápasu vyloučen a zápas prohrává.

Článek B-2013 — NEZAVINĚNÉ CHYBY

(1) Je-li dosaženo karambolu po chybě, která se stala, ale nebyla zaznamenána, je karambol platný (rozhodčím byl ohlášen a započítán karambol/bod) a hráč může pokračovat ve hře.

(2) Jakákoli chyba způsobená třetí osobou, včetně rozhodčího, která přivedí nechtěný posun koulí na stole, není přisuzována hráči. V tomto případě jsou koule na stole rozhodčím co možná nejpresněji rozestaveny na pozice, které zaujímaly nebo by měly zaujímat před předmětnou chybou. Pokud tyto pozice nelze určit, může rozhodčí rozhodnout o rozestavení koulí do pozice zahajovacího strku.

KAPITOLA B-3 — SPECIFICKÁ USTANOVENÍ PRO JEDNOTLIVÉ DISCIPLÍNY

Článek B-3001 — OZNAČENÍ KOULÍ

(1) Označování koulí je upraveno v článku B-2004 odst. 4 písm. a) a v disciplíně 5-pins v článku B-8005 odst. 1.

(2) Hráčovou koulí se rozumí koule, se kterou musí hráč hrát po celou dobu zápasu, včetně prodloužení (rozstřelu).

Článek B-3002 — ZAKÁZANÉ ZÓNY PRO VOLNOU HRU A KÁDROVÉ HRY

(1) Počet a oblast zakázaných zón je určena specifickými pravidly jednotlivých disciplín (viz Příloha B2 – Schéma B a B1, Příloha B3 – Schéma C a Příloha B4 – Schéma D a D1). Tyto zóny jsou vyznačeny co nejtenčími čarami bílé nebo žluté barvy.

(2) Uvnitř každé z těchto zón je hráči dovoleno, podle příslušné disciplíny, sehrát pouze povolený počet po sobě následujících karambolů v jedné sérii.

Článek B-3003 — POZICE KOULÍ V ZAKÁZANÝCH ZÓNÁCH

(1) Pozice „v poli“ nebo „v kotvě“ nebo „v poli a kotvě“ (viz Příloha B2 – Schéma B a B1 a Příloha B5 – Schéma E) je dosaženo, když se koule č. 2 a 3 zastaví ve stejné zóně a před provedením strku byly v jiné zóně nebo dvou různých zónách anebo ve stejné zóně, ale jedna příp. obě koule č. 2 a 3 tuto zónu opustily za účelem opětovného soustředění koulí v této zóně (podle zóny rozhodčí hlásí „v poli“ nebo „v kotvě“ nebo „v poli a kotvě“).

(2) Situace „jedna z pole“ nebo „jedna z kotvy“ nebo „jedna z pole i kotvy“ (viz Příloha B2 – Schéma B a B1 a Příloha B5 – Schéma E) je dosaženo, když při pozici v poli/v kotvě/v poli i kotvě:

a) poté, co je zahrán jeden karambol, musí následujícím strkem aspoň jedna koule č. 2 nebo 3 opustit danou zónu (volná hra, kádr 52/2 na MS, kádr 47/2 a 71/2 na ZS);

b) musí následujícím strkem aspoň jedna koule č. 2 nebo 3 opustit danou zónu (kádr 52/1 na MS, kádr 47/1 a 71/1 na ZS);

(podle zóny rozhodčí hlásí „jedna z pole“ nebo „jedna z kotvy“ nebo „jedna z pole i kotvy“).

(3) Pozice „mimo“/„mimo pole“ nebo „mimo kotvu“ nebo „mimo pole i kotvu“ (viz Příloha B2 – Schéma B a B1 a Příloha B5 – Schéma E) je dosaženo, když koule č. 2 a 3 stojí v těsné blízkosti čáry zóny, ale každá z nich se nachází v jiné zóně (podle zóny rozhodčí hlásí „mimo“/„mimo pole“ nebo „mimo kotvu“ nebo „mimo pole i kotvu“).

(4) Koule č. 2 nebo 3 stojící přesně na čáře zóny je rozhodčím posouzena vždy v neprospěch hráče.

(5) Jedna z koulí č. 2 nebo 3, příp. obě koule č. 2 a 3, se mohou ihned po provedení strku znovu soustředit v zóně, kterou opustily, takže je opět dosaženo pozice „v poli“ nebo „v kotvě“ nebo „v poli i kotvě“, anebo situace jedna „z pole“ nebo „jedna z kotvy“ nebo „jedna z pole i kotvy“.

(6) Pozice vůči poli (kádru) je ohlašována před pozicí vůči kotvě (u takové kombinované pozice rozhodčí hlásí „uvnitř pole i kotvy“ nebo „jedna z pole i z kotvy“).

Článek B-3004 — CHYBY VZTAHUJÍCÍ SE K ZAKÁZANÝM ZÓNÁM

Je-li zahrání karambolu podmíněno opuštěním pozice „jedna z pole“ nebo „jedna z kotvy“ nebo „jedna z pole i z kotvy“, ale ani jedna z koulí č. 2 a 3 zónu neopustí, jedná se o chybu.

KAPITOLA B-4 — VOLNÁ HRA

Článek B-4001 — DEFINICE

Cílem hry je v souladu s pravidly ČMBS provedením strku dosáhnout kontaktu koule č. 1 (hráčova koule) s koulí č. 2 a koulí č. 3, a to co možná nejvíce krát za sebou, tzn. dosáhnout série karambolů, a to bez provedení chyby (viz článek B-2011). Musí být respektovány zakázané zóny podle ustanovení Kapitoly B-3, ale jinak nejsou pro hru stanovena žádná omezení.

KAPITOLA B-5 — KÁDROVÉ HRY

Článek B-5001 — DEFINICE

Kádrové disciplíny umožňují několik způsobů hry podle velikosti a počtu zakázaných zón.

Článek B-5002 — POLE A KOTVY

(1) Na hrací ploše jsou co možná nejtenčími čarami bílé nebo žluté barvy rozkresleny ve formě čtyřúhelníků zakázané zóny, označované jako pole (kádry).

(2) Mimo nakreslených čtyřúhelníků podle odstavce 1 jsou na koncích vyznačujících čar rozkresleny na osu další menší zakázané zóny dotýkající se jednou svou stranou vnitřní hrany mantinelu, označované jako kotvy.

Článek B-5003 — KÁDR 52/1, KÁDR 52/2, KÁDR 47/1, KÁDR 47/2, KÁDR 71/1 A KÁDR 71/2

(1) Hrací plocha je rozdělena na kádry (pole) a kotvy (viz Příloha B3 – Schéma C a Příloha B4 – Schéma D a D1).

(2) Ustanovení Kapitoly B-3 jsou platná pro zakázané zóny.

KAPITOLA B-6 — JEDNOBAND

Článek B-6001 — DEFINICE

V disciplíně jednoband se musí hráčova koule (koule č. 1) před dokončením karambolu alespoň jednou dotknout mantinelu, tzn. než se dotkne koule č. 3. Pokud se tak nestane, jedná se o chybu.

Článek B-6002 — ZAKÁZANÉ ZÓNY

Disciplína nemá zakázané zóny.

KAPITOLA B-7 — TROJBAND

Článek B-7001 — DEFINICE

V disciplíně trojband se musí hráčova koule (koule č. 1) před dokončením karambolu alespoň třikrát dotknout jednoho či více mantinelů, tzn. než se dotkne koule č. 3. Pokud se tak nestane, jedná se o chybu.

Článek B-7002 — ZAKÁZANÉ ZÓNY

Disciplína nemá zakázané zóny.

Článek B-7003 — KOULE VYHOZENÉ ZE STOLU NEBO LPÍCÍ KOULE

(1) Je-li jedna nebo více koulí vyhozeno mimo hrací plochu (stůl), rozestaví rozhodčí na příslušné tečky pouze vyhozené koule, a to následujícím způsobem (viz Příloha B6 – Schéma F):

- a) červená koule na horní tečku;
- b) hráčova koule na dolní tečku;
- c) třetí koule na tečku uprostřed stolu.

(2) Je-li příslušná tečka obsazena nebo zakryta, bude na tuto tečku umísťovaná koule postavena na pozici té koule, která příslušnou tečku obsadila nebo ji zakrývá.

(3) Jsou-li vyhozeny všechny tři koule, rozestaví se podle ustanovení odstavce 1 (nikoli do zahajovací pozice).

(4) Je-li hráčova koule v kontaktu s koulí č. 2 nebo 3, příp. s oběma koulemi (tzv. lpění koulí), hráč má možnost pokračovat ve hře [viz také článek B-2008 odst. 1 písm. b) a c)] nebo požádat rozhodčího o rozestavení lpících koulí podle ustanovení odstavců 1 a 2.

KAPITOLA B-9 — VÍCEBOJ

Článek B-9001 — DEFINICE

(1) Vícebojem se rozumí forma soutěže, ve které je náplní utkání předem stanovená kombinace schválených disciplín, přičemž na každou disciplínu připadá jeden zápas.

(2) Soutěž ve víceboji je organizována jako soutěž jednotlivců nebo družstev.

(3) Počet disciplín, pořadí jejich odehrání, limity pro každou disciplínu a koeficienty pro výpočet přepočtového průměru stanovuje soutěžní řád.

(4) V utkání družstev hraje každý hráč jinou disciplínu, příp. určitou kombinaci různých disciplín.

(5) Všechna ustanovení pravidel ČMBS (obecná i specifická) pro jednotlivé disciplíny platí také ve víceboji.

HLAVA E — PRAVIDLA PRO ROZHODČÍ

KAPITOLA E-1 — EVROPSKÝ ROZHODČÍ SYSTÉM (ERS)

Článek E-1001 — POUŽITÍ PRAVIDEL PRO ROZHODČÍ

(1) Mezinárodní pravidla pro rozhodčí v plném znění jsou platná pro všechny soutěže pořádané či organizované CEB (mezinárodní mistrovství a turnaje), přičemž stejné principy se uplatňují pro všechny soutěže ČMBS. Pro disciplínu 5-pins mohou platit jiná pravidla definovaná v Kapitole B-8.

(2) Naléhavé případy, které nejsou v těchto pravidlech upraveny nebo jsou důsledkem zásahu vyšší moci, jsou řešeny nejvyšší autoritou v místě konání soutěže.

Článek E-1002 — ODPOVĚDNOST

(1) Direktoriát soutěže nebo pořadatel musí učinit veškerá nezbytná opatření k zajištění dostatečného počtu kvalifikovaných rozhodčích, včetně nominace vrchního rozhodčího, kteří jsou schopni vykonávat svoji funkci v souladu s pravidly ČMBS.

(2) Předtím, než se rozhodčí ujme své funkce, zkontroluje, zda je hrací materiál řádně připraven (koule jsou vyčištěné, stůl vysátý a na stole správně nakresleny tečky, příp. čáry zakázaných zón), na místě je všechno potřebné vybavení (opěrka tága, kuželky, stavítko na koule) a funguje technické vybavení a zařízení (zejména osvětlení, vyhřívání, ukazatel skóre a časomíra atd.); zjištěné nedostatky okamžitě řeší s pořadatelem v součinnosti s vrchním rozhodčím, neboť bez odstranění závad nemůže být zápas zahájen.

(3) Zápas je zahájen ve chvíli, kdy rozhodčí na stole rozestaví koule pro rozhodovací strk. Od této chvíle se nesmí nikdo z hráčů dotknout koule jinak než kůžičkou tága a v souladu s pravidly ČMBS. Pokynem rozhodčího k provedení rozhodovacího strku hra začíná.

Článek E-1003 — VEDENÍ ZÁPASU

(1) Hráč nemá právo podat protest proti rozhodnutí vrchního rozhodčího o jmenování rozhodčího pro zápas.

(2) Rozhodčí jako jediná nezpochybnitelná autorita sám řídí zápas a jakákoliv další osoba je vyloučena. Rozhodčí zodpovídá za vyplňování zápisu o zápase, obsluhu ukazatelé skóre a časomíru pro hru s časovým limitem, když tyto činnosti může pod jeho dohledem vykonávat zapisovatel.

(3) Úloha rozhodčího začíná, když vyzve hráče k nastoupení ke stolu a končí ve chvíli, kdy je ohlášen konečný výsledek zápasu, hráči a rozhodčí podepíší zápis o průběhu zápasu a rozhodčí zápis předá vrchnímu rozhodčímu. To neplatí u zápisů pořízených pouze elektronicky (on-line) ve výsledkovém servisu, kdy se takto pořízený zápis považuje za odsouhlasený, jestliže nikdo z hráčů bezprostředně po ukončení zápasu nevyklopoří s jeho obsahem nesouhlas.

(4) Rozhodčí zodpovídá za to, že v průběhu zápasu nedojde k žádnému neoprávněnému zásahu zvenčí nebo ze strany zúčastněných hráčů.

(5) Rozhodčí dbá na to, aby hráči dodržovali vzájemný respekt a korektní přístup, neprojevovali žádná gesta a nevydávali zvuky, které by mohly při hře rušit soupeře.

Článek E-1004 — CHOVÁNÍ ROZHODČÍHO

(1) Rozhodčí nesmí projevovat žádné pocity. Je také zakázáno, aby hráčům při hře poskytoval jakoukoliv pomoc.

(2) Rozhodčí v žádném případě nesmí upozornit hráče na možnost dopustit se ve hře chyby. Kromě toho nesmí rozhodčí před začátkem hry (náběhu) nebo v průběhu série ukázat hráči jeho kouli, pokud o to není hráčem výslovně požádán. Rozhodčí je však povinen ohlásit pozici koulí v zakázaných zónách ve volné hře nebo v kádrových disciplínách, a to i v případě, že tímto hlášením dojde k určení hráčovi koule.

(3) Úbor rozhodčího pro soutěž je stanoven pořadatelem v součinnosti s VV SK ČMBS a musí být pro všechny rozhodčí stejný. Rozhodčím je dovoleno umístění reklamy pořadatele (ne větší než 80 cm²) a všichni rozhodčí musí mít tuto reklamu na stejném místě. Úbor rozhodčího je definován v článku A-1019 odst. 4.

(4) Rozhodčí nesmí během výkonu své funkce kouřit ani požívat alkoholické nápoje (viz článek A-1021).

(5) Postoj rozhodčího: rozhodčí stojí s pažemi podél těla, přičemž se dlaněmi dotýká steh. Jelikož dlouhé setrvání v jedné pozici je obtížné, je umožněno stát s rukama zkříženými za zády. Toto jsou jediné dva povolené postoje rozhodčího u stolu.

Článek E-1005 — ZMĚNA ROZHODČÍHO

U zápasů trvajících déle než jednu hodinu je doporučeno provést v polovině zápasu změnu rozhodčího. Nastupující rozhodčí přebírá od předchozího rozhodčího veškeré kompetence a řídí zápas v souladu s ustanovením článku E-1003. K této výměně nesmí dojít během série, ale pouze při střídání hráčů u stolu.

Článek E-1006 — HLÁŠENÍ ROZHODČÍHO

(1) Rozhodčí provádí všechna hlášení podle pravidel ČMBS nahlas a zřetelně.

(2) U mezinárodních zápasů rozhodčí provádí všechna hlášení ve francouzském jazyce. Počítání bodů může probíhat v jednom z oficiálních jazyků CEB (francouzština a angličtina – Příloha E3) nebo v mateřském jazyce rozhodčího. Ohlášení celkového počtu bodů na konci náběhu musí být hráči oznámeno v jednom z oficiálních jazyků CEB. V soutěžích ČMBS se používá spisovný český jazyk.

(3) Pokud má hráč na konci setu nebo zápasu zahrát posledních 5 (4, 3 a 2) bodů, tak rozhodčí hlásí „*posledních pět*“, „*poslední čtyři*“ atd. U trojbandu hlásí tuto skutečnost pouze u posledních 3 bodů. Poslední karambol setu se hlásí jako „*poslední v setu*“ a poslední karambol v zápase jako „*poslední v zápase*“. V případě, že byla přerušena probíhající série, není při začátku dalšího náběhu rozhodčím opakováno poslední hlášení.

(4) Jestliže hráč končí hru (náběh) kvůli chybě, na konci setu nebo na konci zápasu, rozhodčí zřetelně ohlásí jeho jméno a následně počet bodů (i v případě nula bodů), kterých v náběhu dosáhl. V případě zápasu hraného s časovým limitem (viz článek E-1007 odst. 8) se po čerpání time-outu do hlášení doplní informace o počtu time-outů, které hráči ještě zbývají.

(5) Má-li rozhodčí, v závislosti na disciplíně, učinit bezprostředně za sebou vícero hlášení, pak dodržuje následující pořadí:

- a) jednotlivé body;
- b) počet zbývajících time-outů;
- c) hlášení „*posledních...*“;
- d) pozici koulí s ohledem na zakázané zóny;
- e) pozici koulí s ohledem na kotvy;
- f) pokud se herní koule hráče dotýká jiné koule nebo je v kontaktu s mantinelem, hlásí „*lpí s koulí/ lpí s mantinelem...*“.

(6) Rozhodčí vždy ohlásí, jaké se hráč dopustil chyby.

(7) Rozhodčí musí při mezinárodních zápasech používat francouzštinu pro hlášení uvedená v pravidlech CEB (s výjimkou počítání bodů podle odstavce 2 druhé věty).

(8) Rozhodčí musí kontrolovat počet bodů a náběhů, stejně jako zapínání časomíry v souladu s pravidly při hře s časovým limitem, a zápis o zápasu. Zobrazovací tabule musí být umístěna tak, aby byla dobře viditelná pro hráče, rozhodčího i diváky. Zobrazení bodů a náběhů musí být aktuální. V případě rozdílu mezi zobrazovací tabulí a zápisem musí rozhodčí tento rozdíl bezprostředně přezkoumat a s konečnou platností o něm rozhodnout.

(9) Trénink před zahájením zápasu – rozhodčí hlásí „jméno hráče, *trénink v délce ... minut*“. Po spuštění časomíry rozhodčí hlásí „*zahájení tréninku*“ a po uplynutí časového limitu rozhodčí hlásí „*konec tréninku*“; v okamžiku, kdy hráči zbývá do konce časového limitu na trénink jedna minuta, rozhodčí hlásí „*poslední minuta tréninku*“.

(10) Nástup hráčů k zahájení zápasu – rozhodčí hlásí „*nástup k zahájení zápasu*“.

(11) Hráči zahrají rozhodovací strk na pokyn rozhodčího, který hlásí „*zahajte*“; je povoleno pohybem ruky (vizuální gesto) hráčům pokynout ve smyslu zahrání rozhodovacího strku.

(12) Přestávka v průběhu zápasu – rozhodčí hlásí „*přestávka v délce ... minut*“. Po spuštění časomíry rozhodčí hlásí „*zahájení přestávky*“, po uplynutí časového limitu rozhodčí hlásí „*konec přestávky*“ a vyzve příslušného hráče ve hře – rozhodčí hlásí „*pokračujte*“.

(13) Pokud je zápas hrán s limitem náběhů, pak předtím, než hráč nastoupí k poslednímu náběhu, rozhodčí hlásí „*poslední náběh*“ bez uvedení jména hráče.

(14) Konec zápasu – rozhodčí hlásí „*konec zápasu*“ a vyhlásí výsledek. Bezprostředně po ukončení zápasu vyzve hráče k ověření zápisu o zápase.

(15) Ze závažných důvodů má rozhodčí právo hru kdykoliv přerušit – rozhodčí hlásí „*stop*“ a vysvětlí hráčům, z jaké objektivní příčiny hru zastavil; jestliže okolnosti dovolí pokračovat ve hře, rozhodčí hlásí „*pokračujte*“.

Článek E-1007 — PRAVOMOCI ROZHODČÍHO

(1) Rozhodčí výhradně sám dohlíží na dodržování pravidel ČMBS během zápasu a je oprávněn v rámci pravidel činit opatření, která jsou v jeho kompetenci, přičemž dbá na jejich plnění. Rozhodčí upozorní hráče v případě porušování pravidel. V případě kázeňského přestupku hráče o tom uvědomí vrchního rozhodčího, který je pro rozhodčího nejvyšší autoritou v místě konání soutěže. V případě vážného provinění proti pravidlům ČMBS může rozhodčí přerušit zápas i v případě, že hráč jednající v rozporu s pravidly nebyl předtím varován. Konečné neodkladné rozhodnutí je vydáno v součinnosti s vrchním rozhodčím a písemný záznam o vyřešení kázeňského přestupku hráče je postoupen direktoriátu soutěže nebo VV SK ČMBS.

(2) Pokud se hráč, který byl již varován, opakovaně dopouští porušování pravidel ČMBS, může rozhodčí zápas ukončit, hráč je ze zápasu vyloučen a zápas prohrává. Jakmile byl zápas ukončen, uvědomí rozhodčí o této skutečnosti vrchního rozhodčího.

(3) Na žádost hráče, ale pouze v opodstatněných případech, nebo z vlastní iniciativy, může rozhodčí kdykoliv v průběhu zápasu vyčistit nebo nechat vyčistit koule a stůl. Pokud koule lpí nebo jsou velmi blízko sebe či mantinelu tak není možné čištění provést. Čištění pak bude provedeno, jakmile to postavení koulí dovolí. Četnost čištění musí odpovídat obvyklé míře. Pokud rozhodčí usoudí, že se strany hráče jedná o zdržování hry a neshledá žádný objektivní důvod pro vyčištění koulí a/nebo stolu, může žádost o čištění odmítnout a vyzve hráče k pokračování ve hře.

(4) Pouze rozhodčí smí vzít koule do rukou, aby je na stole umístil na tečky, na správné místo nebo aby je očistil. V případě čištění pečlivě označí jejich pozici, než je odebere ze stolu. Pro označení

pozice koule před očištěním je možno použít tužku (vyznačení min. 3 bodů okraje stínu koule) nebo příložku (fixace polohy koule). Při opětovném umístění koule na stůl se ujistí, že je v původní pozici.

(5) Hráč musí hrát vždy svojí koulí. Pokud dojde ze strany rozhodčího při umisťování koulí na stůl k jejich záměně, je to chyba hráče, pokud pokračuje ve hře s cizí koulí, a nikoliv chyba rozhodčího.

(6) Rozhodčí hráči neumožní hrát do chvíle, kdy se všechny koule na stole zastaví. Pokud hráč zahraje strk dříve, než se všechny koule zastaví, posuzuje se to jako chyba.

(7) Pokud se hráč po ukončení náběhu dotkne jedné či více koulí a změní jejich doběh nebo pozici koulí, pak rozhodčí umístí koule pro soupeře co možná nejpřesněji na původní/předpokládané místo. To samé platí, i pokud dojde k ovlivnění dráhy nebo pozice koulí vnějšími vlivy v jakékoliv fázi zápasu.

(8) V zápasech hraných s časovým limitem (viz také článek A-1012 odst. 8) musí být u každého stolu umístěna časomíra (dále jen „zobrazovací zařízení“), dobře viditelná pro hráče, rozhodčího i diváky. Zobrazovací zařízení je pod dohledem rozhodčího používáno podle následujících zásad:

a) časový limit

- i. délka časového limitu je stanovena soutěžním řádem dané disciplíny,
- ii. zobrazovací zařízení musí graficky znázorňovat odpočet zbývajících min. 30 sekund,
- iii. pokud to zobrazovací zařízení umožňuje, tak zbývajících 10 sekund do konce časového limitu je možné oznamovat akustickým signálem;

b) penalizační signál

- i. na konci časového limitu, kdy už nejsou k dispozici žádné time-outy, je znázorněn zobrazovacím zařízením graficky, příp. akustickým signálem,
- ii. pokud se konec časového limitu neoznamuje akustickým signálem a už nejsou k dispozici žádné time-outy, přeruší náběh hráče po uběhnutí časového limitu rozhodčí,
- iii. po přerušení náběhu kvůli vyčerpání časového limitu za podmínek podle bodů i. a ii. rozhodčí umístí koule pro soupeře do zahajovací pozice;

c) time-out

- i. celkový počet time-outů je stanoven soutěžním řádem dané disciplíny,
- ii. všechny time-outy mohou být vybrány v jedné chvíli bezprostředně za sebou,
- iii. jakýkoliv zbývajících time-out je automaticky uplatněn na konci stanoveného časového limitu (hráč nemusí rozhodčího slovně požádat o time-out),
- iv. překročení časového limitu a automatické uplatnění time-outu musí být rozhodčím okamžitě oznámeno hráči (divákům) – v případě použití zobrazovacího zařízení je ohlášeno akustickým signálem [*'tim 'out'*],
- v. v případě aplikace time-outu se přidává stanovený časový limit (příklad: při časovém limitu soutěže 40 sekund se po jeho vyčerpání automaticky spustí další časový limit 40 sekund = hráč má tedy na strk celkový časový limit 80 sekund; pokud hráč strk neodehraje, tak je automaticky uplatněn další time-out, jestli ho má hráč k dispozici, a situace se opakuje = spustí se časový limit 40 sekund; atd.),
- vi. vybrané a zbývajících time-outy musí být viditelně zobrazeny pro hráče, rozhodčího a diváky na zobrazovacím zařízení;

d) zastavení časového limitu

- i. běžící časový limit může rozhodčí zastavit pouze při důvodném přerušení zápasu (např. čištění koulí nebo stolu, zásah vyšší moci apod.),
- ii. pokračováním zápasu se spouští zůstatek časového limitu,
- iii. v případech, kdy hráč použije při hře pomocný prostředek (opěrka tága) nebo prodloužení tága, tak se běžící časový limit nezastavuje.

Pro všechny soutěže bez časového limitu platí, že v případě, když je patrné, že hráč využívá delší čas na rozmyšlenou nad pozicí nebo z jiného důvodu otálí se hrou, tak rozhodčí může udělit vlastním rozhodnutím hráči časový limit v délce 15 sekund na provedení strku. V případě, že hráč neprovede strk během tohoto časového limitu (rozhodčí hlásí „*nehráno*“), ve hře pokračuje soupeř, a koule buď zůstávají na svých pozicích nebo soupeř může požadovat rozestavení koulí do zahajovací pozice.

Článek E-1008 — PŘESTÁVKY V ZÁPASE

(1) Přestávky jsou povoleny pouze ve vymezené délce a v určených úsecích zápasu v souladu s článkem A-1012 odst. 6. Rozhodčí na toto dohlíží a neumožní přestávky v jiné době nebo jejich prodlužování.

(2) Vrchní rozhodčí může z mimořádných důvodů nastavit jiná opatření pro čerpání přestávek podle odstavce 1. Těmito okolnostmi mohou být např.:

- a) extrémní teplota v herně;
- b) činnost médií (např. pořízení záznamu pro zpravodajství);
- c) technické závady a jejich opravy;
- d) náhlé onemocnění nebo zdravotní důvody;
- e) urgentní výměna rozhodčího;
- f) ostatní případy a situace, kdy to považuje za opodstatněné.

Článek E-1009 — ROZHODNUTÍ ROZHODČÍHO

(1) Pokud hráč pochybuje o rozhodnutí rozhodčího, může jej požádat (pouze jednou), aby své rozhodnutí ještě znovu zvážil.

(2) Rozhodčí musí žádosti podle odstavce 1 vyhovět. Než rozhodčí vyhlásí definitivní rozhodnutí a pokud to považuje za nezbytné, může záležitost konzultovat se zapisovatelem nebo s vrchním rozhodčím.

(3) Rozhodnutí rozhodčího, týkající se vlastní hry v průběhu zápasu, je konečné a nemá odkladný účinek; to neplatí v případě stanoveném v odstavci 1.

(4) Soupeř může taktéž požádat rozhodčího (pouze jednou), aby rozhodnutí podle odstavců 1 a 2 přehodnotil. Pokud se tyto žádosti o přezkum rozhodnutí množí a rozhodčí usoudí, že jde pouze o znervózňování protihráče, upozorní hráče na důsledky takového jednání ve smyslu ustanovení článku E-1007 odst. 1 a 2.

(5) Hráč, který právě nehraje, stejně jako zapisovatel, mohou rozhodčího upozornit na chyby v následujících případech:

- a) hráč hraje cizí koulí;
- b) došlo k chybnému hlášení, pokud jde o pozici koulí vzhledem k zakázaným zónám;
- c) chyba při počítání bodů.

Upozornění by mělo proběhnout diskrétně, aniž by rušilo průběh ostatních probíhajících zápasů.

(6) Pokud rozhodčí přiznal bod neoprávněně, má právo své rozhodnutí změnit, ovšem pouze za podmínky, že dosud nebylo pokračováno ve hře.

(7) Pokud hráč udělá chybu a hraje dál dříve, než má rozhodčí možnost nebo čas ji ohlásit a tím zabránit hráči pokračovat ve hře, musí rozhodčí následně postupovat tak, jako by hráč, který se chová nekorektně (proti pravidlům), měl ukončit svůj náběh v okamžiku ohlášení chyby v souladu s pravidly. Poté umístí rozhodčí koule co možná nejpřesněji na pozice, ve kterých se v okamžiku nevyřčeného hlášení o chybě ve hře nacházely nebo podle zvláštních podmínek stanovených pro jednotlivé disciplíny.

(8) Pokud rozhodčí v průběhu hry zjistí, že hráč hraje cizí koulí, musí hráč okamžitě přerušit hru a koule zůstávají na místech, která zaujmají, příp. jsou umístěny podle podmínek stanovených pro jednotlivé disciplíny. Soupeř pak pokračuje ve hře svojí koulí. Počet karambolů nebo bodů, které byly dosaženy v průběhu náběhu do okamžiku, kdy byla tato chyba zjištěna, zůstávají započítány hráči, který se dopustil chyby.

(9) Výjimečné případy, které nejsou v těchto pravidlech ČMBS upraveny, jsou ponechány k rozhodnutí kompetencí rozhodčího. V tomto případě musí být záznam o vydaném rozhodnutí uveden v zápisu o zápase nebo ve výsledkovém servisu.

Článek E-1010 — STÍŽNOSTI

(1) Každá stížnost týkající se aplikace pravidel musí proběhnout diskrétní formou u rozhodčího ve chvíli, kdy k chybě došlo. Pokud rozhodčí stížnosti nevyhoví, může ji hráč přednést ještě jednou a to nejpozději 15 minut po odehrání zápasu u vrchního rozhodčího.

(2) Vrchní rozhodčí, příp. ve spolupráci s delegátem ČMBS nebo direktoriátem soutěže, je povinen se touto stížností ještě téhož dne zabývat. Pakliže je stížnost oprávněná a chybné rozhodnutí rozhodčího mělo vliv na výsledek zápasu, je zápas anulován a vedení soutěže umožní v nejbližším možném termínu jeho opakování.

(3) O každé stížnosti musí být proveden záznam do zápisu o zápase nebo ve výsledkovém servisu.

Článek E-1011 — OHLAŠOVÁNÍ CHYB

Rozhodčí v rámci řízení zápasu ohlašuje chyby ve hře a ostatní situace takto – jestliže:

- a) hráč neuspěje v provedení karambolu, rozhodčí hlásí „*nebyl*“;
- b) je zahrán karambolu podmíněno opuštěním pozice „jedna z pole“ nebo „jedna z kotvy“ nebo „jedna z pole i z kotvy“, ale ani jedna z koulí č. 2 a 3 zónu neopustí, rozhodčí hlásí „*zůstala uvnitř*“ nebo „*nevyšla z pole/z kotvy/z pole i kotvy*“;
- c) se v disciplíně jednoband hráčova koule (koule č. 1) před dokončením karambolu, tzn. než se dotkne koule č. 3, alespoň jednou nedotkla mantinelu, rozhodčí hlásí „*nebyl mantinel*“;
- d) se v disciplíně trojband hráčova koule (koule č. 1) před dokončením karambolu, tzn. než se dotkne koule č. 3, alespoň třikrát nedotkla jednoho či více mantinelů, rozhodčí hlásí „*nebyl mantinel*“ nebo „*jeden mantinel*“ nebo „*dva mantinely*“;
- e) je během provedení strku jedna nebo více koulí vyhozeno z kulečnickového stolu, rozhodčí hlásí „*vyhozená/é koule*“;
- f) hraje hráč dříve, než jsou všechny tři koule po předchozím karambolu v klidu, rozhodčí hlásí „*koule v pohybu*“;
- g) se hráč, s výjimkou dotyku jeho koule kůžičkou tága za účelem provedení strku, dotkne některé z koulí nebo se při provedení strku dotkne své koule více než jednou, rozhodčí hlásí „*dotyk koule*“;
- h) v jednom okamžiku dojde k vícenásobnému kontaktu tága a hráčovy koule, nebo kontaktu tága, hráčovy koule a mantinelu, anebo kontaktu tága, hráčovy koule a cizí koule, rozhodčí hlásí „*prostrk*“;
- i) hráč použije ke strku jakoukoliv jinou část tága nežli kůžičku, rozhodčí hlásí „*nehráno kůžičkou*“;
- j) se hráč dotkne nebo přesune kouli za účelem odstranění cizího tělíška namísto toho, aby o jeho odstranění požádal rozhodčího, rozhodčí hlásí „*dotyk koule*“;
- k) se hráč ve chvíli provedení strku nedotýká alespoň jednou nohou podlahy, rozhodčí hlásí „*noha není na zemi*“;
- l) hráč kreslí viditelné značky na hrací ploše, mantinelech nebo rámu, anebo používá ke značení předměty, zejména křídlo, rozhodčí hlásí „*značení*“;
- m) v průběhu náběhu nebo během série rozhodčí nebo soupeř zjistí, že hráč nehraje svojí koulí, rozhodčí hlásí „*cizí koule*“;
- n) při hře s časovým limitem podle článku E-1007 odst. 8 uplyne určený časový limit a hráč již nemá k dispozici žádné time-outy, rozhodčí hlásí „*časový limit*“;

- o) hráč nenastoupí včas k začátku tréninku, při zdržení do 3 minut rozhodčí hlásí „jméno hráče, *prodlení – výstraha*“ a hráč ztrácí právo na trénink; při zdržení delším než 3 minuty rozhodčí hlásí „*ukončení zápasu pro překročení času*“ a ukončí zápas ve prospěch přítomného hráče;
- p) hráč nenastoupí včas k začátku svého zápasu, při zdržení do 3 minut rozhodčí hlásí „jméno hráče, *prodlení – výstraha*“; při zdržení delším než 3 minuty rozhodčí hlásí „*ukončení zápasu pro překročení času*“ a ukončí zápas ve prospěch přítomného hráče;
- q) po řádné přestávce není hráč včas u stolu, při zdržení do 3 minut rozhodčí hlásí „jméno hráče, *prodlení – výstraha*“; při zdržení delším než 3 minuty rozhodčí hlásí „*ukončení zápasu pro překročení času*“ a ukončí zápas ve prospěch přítomného hráče;
- r) v případě, že v zápase dojde k více než jednomu porušení podle ustanovení písmene o), p) nebo q), tak rozhodčí při druhém porušení již bez výstrahy hlásí „*ukončení zápasu pro překročení času*“ a ukončí zápas bez ohledu na jeho aktuální stav ve prospěch soupeře; takové ukončení zápasu je zaneseno do zápisu o zápasu ve výsledkovém servisu, včetně podrobného zdůvodnění rozhodnutí rozhodčího; pro nedovolené vzdálení hráče od stolu (viz články A-2009 a B-2007 odst. 1) se použije stejně toto ustanovení o ukončení zápasu;
- s) v ostatních případech zaviněného jednání hráče, nespécifikovaného v ustanovení písmen a) až q), rozhodčí zápas přeruší – rozhodčí hlásí „*stop*“ a musí uvést konkrétní důvody, ze kterých vyplývá, že hráč nerespektuje pravidla ČMBS a vnitřní předpisy (např. příslušné ustanovení soutěžního řádu).

V případech ohlašování chyb podle písmen a) až n) může rozhodčí do začátku hlášení vložit slovo „chyba“.

KAPITOLA E-2 — ROZHODČÍ V PODMÍKÁCH ČMBS

Článek E-2001 — ŘÍZENÍ SOUTĚŽÍ

Soutěže pořádané a řízené ČMBS se mohou konat pouze pod vedením a řízením kvalifikovanými rozhodčími ČMBS.

Článek E-2002 — KOMISE ROZHODČÍCH, KVALIFIKACE ROZHODČÍCH

(1) Řídícím orgánem pro rozhodčí je Komise rozhodčích SK (dále jen „KRSK“). Statut, kompetence a náplň agendy KRSK podrobně upravuje „Směrnice KRSK – Rozhodčí“.

(2) KRSK, mimo jiné:

- a) aplikuje mezinárodní pravidla CEB/UMB do podmínek SK ČMBS, sleduje a aplikuje změny mezinárodních pravidel CEB/UMB;
- b) stanovuje závazný výklad pravidel v podmínkách SK ČMBS;
- c) stanovuje náplň pro vzdělávání a přezkušování kvalifikovaných rozhodčích;
- d) zajišťuje vzdělávání a přezkušování kvalifikovaných rozhodčích;
- e) dohlíží na řádný výkon funkce rozhodčího v soutěži SK ČMBS.

(3) Kvalifikaci rozhodčího sportovního billiardu může získat kterýkoli člen ČMBS starší 15 let, jenž splní stanovené kvalifikační předpoklady.

(4) Kvalifikace rozhodčího je v rozdělena do čtyř úrovní:

- a) Rozhodčí III. třídy;
- b) Rozhodčí II. třídy;
- c) Rozhodčí I. třídy;
- d) Mezinárodní rozhodčí (s akreditací CEB/UMB).

(5) Kvalifikační předpoklady:

- a) Rozhodčí III. třídy – věk min. 15 let, absolvent školení, úspěšné složení zkoušky ze znalosti pravidel sportovního billiardu a souvisejících vnitřních předpisů ve stanoveném rozsahu;

- b) Rozhodčí II. třídy – věk min. 18 let, 1 rok praxe na pozici rozhodčího III. třídy, absolvent školení, úspěšné složení zkoušky ze znalosti pravidel soutěžního billiaru a souvisejících vnitřních předpisů ve stanoveném rozsahu;
- c) Rozhodčí I. třídy – věk min. 21 let, 2 roky praxe na pozici rozhodčího II. třídy, úspěšné složení zkoušky ze znalosti pravidel soutěžního billiaru ve stanoveném rozsahu, schválení VV SK ČMBS;
- d) Mezinárodní rozhodčí – podmínky pro získání akreditace CEB stanoví Příloha E1.

(6) Výjimku z kvalifikačních předpokladů, která v průběhu soutěžní sezóny opravňuje k výkonu funkce rozhodčího III. třídy bez ohledu na splnění kvalifikačních předpokladů podle odstavce 5, mají tito hráči:

- a) aktuální člen reprezentace ČR;
- b) aktivní účastník vedený na soupisce nejvyšších dlouhodobých soutěží SK ČMBS.

(7) Rozhodčímu je po splnění kvalifikačních předpokladů vystaven VV SK ČMBS „Průkaz rozhodčího“, který ho opravňuje k řízení zápasů v rozsahu definovaném pro danou úroveň/třídu.

(8) Jsou-li u kvalifikovaného rozhodčího zjištěny závažné nedostatky ve znalostech daných kvalifikačními předpoklady nebo při řízení zápasu, může VV SK ČMBS (nebo jím pověřený orgán – zpravidla KRSK) pozastavit platnost oprávnění a nařídit rozhodčímu, aby se podrobil přezkoušení. Do doby úspěšného absolvování přezkoušení může rozhodčí řídit pouze přátelské zápasy.

(9) Členové ČMBS, kteří doposud nezískali kvalifikaci rozhodčího, mohou řídit pouze přátelské zápasy.

(10) Etický kodex rozhodčího je uveden v příloze E2.

Článek E-2003 — ÚBOR ROZHODČÍHO

(1) Úbor rozhodčího pro soutěže ČMBS je dán vnitřním předpisem „Úbor – dress-code“.

(2) Úbor rozhodčího pro soutěže CEB/UMB je stanoven předpisem CEB/UMB nebo pořadající federací ve spolupráci s CEB/UMB (viz také články A-1019 odst. 4 a E-1004 odst. 3).

Článek E-2004 — ZAJIŠŤOVÁNÍ ROZHODČÍCH V SOUTĚŽÍCH

(1) Účast rozhodčích a zapisovatelů v soutěži je pořadatelem zajišťována v souladu s článkem E-1002 odst. 1, a to v dostatečném předstihu, aby se rozhodčí a zapisovatelé mohli na výkon své funkce řádně připravit.

(2) Výlohy vrchního rozhodčího, vyslaného k řízení soutěže, hradí žadatel.

(3) Obsazení rozhodčích pro soutěž je stanoveno takto – kategorie (soutěž):

- a) „Mezinárodní turnaj“ (vyjma oficiálního turnaje CEB/UMB) – vrchní rozhodčí, rozhodčí a zapisovatelé;
- b) „Mistrovství ČR“, „Velká cena“ a „Dlouhodobé republikové ligové soutěže na ZS a MS“ – vrchní rozhodčí a rozhodčí (zapisovatelé jsou doporučení);
- c) „Národní a regionální turnaje“, „Dlouhodobé národní ligové soutěže“ a „Dlouhodobé nejvyšší regionální soutěže“ – platí ustanovení písmene b);
- d) „Dlouhodobé nižší regionální soutěže“ – vrchní rozhodčí (rozhodčí jsou doporučení; při absenci rozhodčího přebírá funkci a odpovědnost domácí hráč).

Článek E-2005 — VÝKON FUNKCE VRCHNÍHO ROZHODČÍHO

(1) Vrchní rozhodčí je nejvyšší autoritou v místě konání soutěže. Zahajuje a ukončuje sportovní část utkání dlouhodobých soutěží a turnajů.

(2) Kontroluje nominaci hráčů, sestavy družstev a před zahájením zápasu/utkání také registraci a totožnost všech nastupujících hráčů. U soutěží mládežnických kategorií též ověří věk nastupujících hráčů.

(3) Hráče bez platné registrace nepřipustí k soutěži.

(4) U soutěží družstev provádí 20 minut před zahájením utkání společně s kapitány družstev rozlosování stolů (s výjimkou soutěží, kde stoly určuje domácí družstvo). Do této doby mu jsou také kapitáni družstev povinni předložit sestavy svých družstev pro všechny soutěžní disciplíny. Podle nahlášených sestav provede příslušné záznamy ve výsledkovém servisu.

(5) Vyhláší společný nástup družstev k utkání a určí rozhodčí (příp. zapisovatele) pro jednotlivé zápasy. Zkontroluje úbor hráčů připravených k utkání a nezjistí-li závady, utkání zahájí. V případě, že úbor některého z hráčů není v souladu se směrnici „Úbor – dress-code“, poskytne hráči lhůtu v délce max. 5 minut, aby závadu odstranil. Pokud nebude závada v ústroji odstraněna, nepřipustí hráče k zápasu a příslušné zápasy skrečuje v neprospěch provinivšího se hráče. Sestavy družstev se tímto nemění, zbývající soupeřící dvojice zůstávají v platnosti.

(6) Pokud není dohráno celé kolo turnaje, tak vykonává dohled nad dodržováním přísného zákazu na stolech, kde již zápas skončil, provádět jakékoliv činnosti, hlavně hrát, trénovat, připravovat stoly na další zápas (vysávat či kartáčovat sukno, otírat mantinely a čistit koule atd.), upravovat hrací potřeby pro hru (např. tágo), vypínat osvětlení, větrat apod.

(7) Do části komentáře utkání/turnaje ve výsledkovém servisu zapíše všechny zjištěné skutečnosti, které narušily průběh soutěže. Každou mimořádnou událost stručně popíše a připojí své rozhodnutí a opatření, která v rámci své pravomoci v této souvislosti učinil.

(8) V případě, že herna není vybavena ukazateli skóre umožňující automatický (on-line) zápis průběhu zápasu do výsledkového servisu, provádí zápis konečných výsledků zápasů do výsledkového servisu manuálně, a to po každém odehraném kole.

(9) V situaci, že herna není vybavena připojením k internetu, resp. přístupem k výsledkovému servisu, je povinen vést písemný zápis o utkání/turnaji, v němž podle předtisku uvede údaje o soutěži/turnaji, dosažené výsledky a také všechny zjištěné skutečnosti, které narušily průběh soutěže. Každou mimořádnou událost stručně popíše a připojí své rozhodnutí a opatření, která ve své pravomoci v této souvislosti učinil. V případě nedostatku místa vyhotoví přílohu k zápisu, kterou podepíše spolu s kapitány družstev.

(10) Písemný zápis vyhotovený podle odstavce 9 musí být bez zbytečného odkladu zapsán do výsledkového servisu, nejpozději však do 24 hodin od ukončení zápasu.

Článek E-2006 — PRÁVA A POVINNOSTI VRCHNÍHO ROZHODČÍHO

(1) Mimo práv a povinností vyplývajících z Kapitoly E-1 odpovídá za dodržování sportovní části pravidel ČMBS a souvisejících vnitřních předpisů týkajících se jím řízené soutěže. Dohlíží na regulérnost průběhu soutěže, sleduje výkony rozhodčích a dbá na to, aby do jejich činnosti, stejně tak jako do činnosti zapisovatelů, nezasahovaly třetí osoby.

(2) Kontroluje, zda herní prostor, jeho vybavení a hrací materiál splňují požadavky podle příslušných ustanovení Hlavy H. Tyto úkony vykoná sám nebo zajistí jejich provedení. Má se za to, že pořadatel s maximálně možnou péčí učinil veškerá možná opatření ke splnění podmínek, které musí být v souladu s ustanovením Hlavy H plněny. Jestliže bude zjištěna závada a pořadatel (klub) nemá pro pořádání soutěže v takovém případě od VV SK ČMBS udělenou výjimku, tak to není důvod pro nezahájení soutěže. Nicméně zjištěná závada bude součástí zápisu ze zápasu a takto postoupena KRSK a VV SK ČMBS k prošetření; to neplatí u výjimek udělených podle ustanovení článku H-1007 odst. 2.

(3) Všechna rozhodnutí a opatření činí na základě vnímání vlastními smysly a zjištěných skutečnostech.

(4) Ve sporných případech, zejména ve věci výkladu pravidel ČMBS, příp. soutěžního řádu, rozhoduje z pozice nejvyšší autority v místě konání soutěže.

(5) Rozhoduje také v případech, kdy je o to požádán rozhodčím (např. při lpících koulích nebo kouli na čáře zakázané zóny).

(6) Provádí výměnu rozhodčích, pokud o to požádají nebo z vlastního rozhodnutí, přičemž určí rozhodčího, který bude v řízení zápasu pokračovat.

(7) Přijímá od hráče/kapitána družstva ústní námitku proti rozhodnutí rozhodčího ve věci výkladu pravidel ČMBS v souladu s ustanovením článku E-2009 odst. 3. Posoudí oprávněnost námitky a rozhodne s konečnou platností nejpozději do 15 minut po skončení zápasu. Shledá-li námitku oprávněnou a byla-li předmětem námitky skutečnost, která prokazatelně mohla ovlivnit výsledek zápasu/utkání/soutěže, nařídí anulování zápasu a jeho nové sehrání v nejbližším možném termínu.

(8) Přezkoumává oprávněnost ústní námitky podané proti jeho vlastnímu rozhodnutí, pokud o věci rozhodoval ve své pravomoci nejvyšší autority v místě konání soutěže. O podaných námitkách rozhodne nejpozději do 15 minut od obdržení námitky. Proti jeho rozhodnutí je možné písemné odvolání v souladu s ustanovením článku E-2009 odst. 5.

(9) Trestá hráče/kapitána družstva/družstvo za porušení sportovní kázně nebo zásad sportovní etiky (nesportovní chování), a to na základě vlastního zjištění nebo na návrh rozhodčího. Podle charakteru provinění může udělit některý z těchto trestů pro:

a) hráče

- i. napomenutí,
- ii. vyloučení ze zápasu, ve kterém došlo k provinění; v utkání družstev může hráč zbývající zápasy odehrát, ale body se přiznávají soupeři v souladu s článkem F-4004 odst. 3 písm. a),
- iii. vyloučení z utkání/soutěže/turnaje;

b) kapitána družstva

- i. napomenutí,
- ii. zbavení výkonu funkce do konce utkání; v takovém případě funkci kapitána družstva převezme některý z dalších hráčů družstva a vrchní rozhodčí o tom bude uvědomen;

c) družstvo

- i. napomenutí,
- ii. vyloučení z utkání/soutěže/turnaje.

Článek E-2007 — PRÁVA A POVINNOSTI ROZHODČÍHO

(1) Mimo práv a povinností vyplývajících z Kapitoly E-1 odpovídá rozhodčí v rámci své pravomoci za dodržování dalších ustanovení pravidel ČMBS.

(2) Je povinen řídit zápasy nestranně s maximální mírou objektivity.

(3) K výkonu své funkce musí přistupovat dobře tělesně i duševně připraven. Cítí-li se indisponován, je povinen požádat vrchního rozhodčího o své vystřídání.

(4) V případě provinění proti zásadám sportovní etiky trestá hráče na místě v rámci své pravomoci. Podle povahy provinění může hráče napomenout nebo navrhnout vrchnímu rozhodčímu, resp. direktoriátu soutěže/turnaje, přísnější potrestání.

(5) Upozorňuje hráče při vzájemném dotyku koulí (lpící koule). Zároveň umožní hráči, aby se o této skutečnosti přesvědčil.

(6) Rozhodčí při hlasitém započítání bodu směrem k hráči a při oznámení, že bodu nebylo dosaženo, anebo při oznámení chyby, může pohybem ruky (vizuálním gestem) hráči pokynout ve smyslu potvrzení nebo nepotvrzení zisku bodu.

(7) U stolu vždy zaujímá takové postavení, aby jej hráč mohl vnímat v rámci periferního vidění, současně ale nesmí stát přímo proti hráči, aby jej nerušil při míření.

(8) Ve všech případech, které nejsou pravidly ČMBS řešeny a rozhodčí nemá dostatek zkušeností, aby je v rámci své pravomoci sám odpovědně rozhodl, je povinen se poradit s vrchním rozhodčím.

Článek E-2008 — PRÁVA A POVINNOSTI ZAPISOVATELE

(1) Práva a povinnosti zapisovatele vyplývají z ustanovení Kapitoly E-1.

(2) Mimo povinností podle odstavce 1 upozorňuje rozhodčího na blížící se závěr zápasu ohlášením posledních pěti (v trojbandu tří) karambolů nebo posledního náběhu.

Článek E-2009 – NÁMITKOVÉ A ODVOLACÍ ŘÍZENÍ

(1) Ústní námitky je nutno podávat vždy kultivovanou formou. Podání ústní námitky způsobem odporujícím zásadám sportovní etiky může být posuzováno jako porušení sportovní kázně a sankcionováno v souladu s pravidly ČMBS.

(2) Hráč nebo kapitán družstva, má-li pochybnosti o rozhodnutí rozhodčího ve věci výkladu pravidel ČMBS, může podat rozhodčímu ústní námitku, a to ihned poté, kdy k předpokládanému chybnému rozhodnutí došlo. Vyloučeny jsou námitky týkající se vlastní hry v průběhu zápasu podle ustanovení článku E-1009 odst. 1 až 3.

(3) Proti rozhodnutí rozhodčího, který nevyhověl ústní námitce podle odstavce 2, lze podat ústní námitku vrchnímu rozhodčímu, a to nejpozději do 15 minut po skončení zápasu. Vrchní rozhodčí z pozice nejvyšší autority v místě konání soutěže rozhodne o námitce s konečnou platností.

(4) Hráč nebo kapitán družstva, má-li pochybnost o rozhodnutí vrchního rozhodčího ve věci výkladu pravidel ČMBS či výkladu a uplatnění soutěžního řádu, může podat vrchnímu rozhodčímu ústní námitku, a to ihned poté, co k předpokládanému chybnému rozhodnutí došlo.

(5) Proti rozhodnutí vrchního rozhodčího, který nevyhověl námitce podané podle odstavce 4, lze podat písemné odvolání:

- a) v dlouhodobé soutěži družstev direktoriátu soutěže, kterému přísluší řízení dané soutěže, a to doporučenou poštou nejpozději do 3 dnů po skončení utkání;
- b) na turnaji delegátovi ČMBS, pokud nebyl jmenován direktoriát turnaje, a to nejpozději do 15 minut po skončení zápasu nebo do 15 minut od rozhodnutí, pokud bylo učiněno mimo průběh zápasu;
- c) podmínkou podání odvolání podle písmen a) a b) může být úhrada administrativního poplatku, jehož výši upravuje sazebník ČMBS.

(6) Odvolání podané po stanovené lhůtě nebo bez uhrazeného administrativního poplatku se zamítá.

(7) Direktoriát dlouhodobé soutěže družstev, direktoriát turnaje nebo delegát ČMBS rozhodnou o odvolání s konečnou platností ve lhůtě do 10 dnů od doručení odvolání.

(8) Odvolání podané podle odstavce 5 nemá v žádném případě odkladný účinek.

HLAVA H — TECHNICKÉ NORMATIVY

Článek H-1001 — STOLY, MANTINELY, SUKNO

(1) Stůl pro billiard je stůl obdélníkového tvaru, naprosto hladký a vodorovný. Stůl musí být stabilní i v případě, že jej hráč použije jako oporu.

(2) Kulečnickový stůl je tvořen břidlicovou nebo žulovou deskou (poskládanou z max. tří částí) o min. tloušťce 40 mm, příp. z jiného materiálu odsouhlaseného VV SK ČMBS.

(3) Ohraničení hrací plochy je dáno gumovými mantinely ve výšce 37 mm v místě nejbližší hrací plochy; je povolena tolerance +/- 1 mm.

(4) Rozlišují se dva druhy stolů:

a) mezinárodní turnajový stůl (označovaný také jako „závodní stůl“) s rozměry hrací plochy mezi mantinely 2,84 m x 1,42 m; povolená tolerance +/- 5 mm;

b) malý stůl s rozměry hrací plochy mezi mantinely

i. 2,10 m x 1,05 m (používán podmínkách SK ČMBS),

ii. 2,30 m x 1,15 m, a

iii. 2,54 m x 1,27 m.

(5) Gumové mantinely jsou po celé délce upevněny na vnější rám o šířce 12,5 cm, který je zcela hladký a jednobarevný; pro šířku rámu je povolena tolerance +/- 1 cm.

(6) Na povrchu ohraničujícím mantinely jsou umístěny nesmazatelné značky (diamanty) ve vzdálenosti odpovídající 1/8 délky hrací plochy. Loga výrobce ani žádné jiné nápisy a značky na povrchu rámu ohraničujícího mantinely nejsou dovoleny.

(7) Sukno musí být na začátku soutěže nové, mít stejnou kvalitu a být modré nebo jiné schválené barvy. Musí být maximálně napnuté, bez záhybů či jiných překážek jak na ploše, tak na mantinelech. Sukno musí být schváleno VV SK ČMBS; pro Mistrovství ČR a oficiální turnaje může VV SK ČMBS určit konkrétní sukno.

(8) Výška stolu od podlahy k hornímu okraji rámu musí být v rozmezí 75 až 80 cm.

(9) Stoly určené pro oficiální soutěže musí být vybaveny elektrickým vyhříváním eliminujícím vlhkost desky a sukna. Toto vyhřívání, vybavené termostatem, by mělo být zapnuté od potažení stolu a během celé soutěže, aby byly zajištěny co možná nejvíce konstantní podmínky pro hru.

(10) Po potažení stolu musí být na sukně vyznačeny tečky podle Přílohy B1 – Schéma A a A1. Podle hrané disciplíny mohou být na hrací ploše rozkresleny zakázané zóny (podle Přílohy B2 – Schéma B a B1, Přílohy B3 – Schéma C a Přílohy B4 – Schéma D a D1). Vyznačení teček a rozkreslení zakázaných zón musí být provedeno tak, aby neovlivňovalo dráhu koulí a zrakové vnímání hráčů; použití nálepek není povoleno.

(11) Na všech Mistrovstvích ČR a v určených soutěžích musí být použit herní materiál schválený VV SK ČMBS (Příloha H1).

Článek H-1002 — KOULE, KŘÍDA

(1) Koule musí být od výrobce schváleného VV SK ČMBS. Dvě z koulí mají bílou barvu, třetí koule je červená. Jedna bílá koule má obou koncích pomyslné průsečnice nesmazatelnou značku (tečku). Přípustné jsou rovněž koule v barevné kombinaci bílá, žlutá a červená. V tomto případě bílá koule nemá značky (tečky). Pro disciplínu trojband mohou být dvě bílé koule, příp. bílá a žlutá koule, anebo bílá, žlutá i červená koule, opatřeny speciálními velkoplošnými značkami, umožňující lepší viditelnost rotací. VV SK ČMBS může povolit výjimku z tohoto ustanovení.

(2) Koule by měly být absolutně kulaté a jejich průměr musí být v rozmezí 61 až 61,5 mm. Rozdíl v průměru mezi jednotlivými koulemi v sadě musí být menší než 0,25 mm.

(3) Hmotnost koulí musí být v rozmezí 205 až 220 g. Rozdíl hmotnosti mezi nejtěžší a nejlehčí koulí v sadě by neměl překročit 2 g.

(4) Pro Mistrovství ČR a určené soutěže [článek F-1001 odst. 1 písm. a) až c) a odst. 2] jsou povinné koule schválené VV SK ČMBS.

(5) Křída by neměla nepřiměřeně znečišťovat hrací plochu a koule. Musí mít dobrou přilnavost na kůžičce tága a barevné provedení blízké barvě sukna stolu, na kterém hráč s křídou hraje.

Článek H-1003 — TÁGO, OPĚRKA

(1) Koule jsou uváděny do pohybu prostřednictvím sportovního náčiní vyrobeného ze dřeva, příp. jiného materiálu, které se nazývá „biliardové tágo“. Tágo může být jednoduché nebo se může skládat z více částí. Tágo musí být na jednom konci opatřeno koženým kroužkem nazývaným „kůžička“. Hráč se může koulí dotýkat pouze touto kůžičkou. Hráč může během hry libovolně podle vlastní vůle používat jedno či více tág různých délek, hmotnosti nebo průměru.

(2) Tágo nesmí mít technické prvky usnadňující nebo měnící strk hráče nebo mající vliv na dráhu koule.

(3) Hráč má právo použít opěrku tága vyrobenou ze dřeva nebo jiného materiálu určenou k náhradě ruky v určitých pozicích, komplikovaných pro hráče. Opěrka tága je povinnou výbavou ZS.

Článek H-1004 — OSVĚTLENÍ

(1) Světlo dopadající na stůl nesmí být na celé jeho ploše nižší intenzity než 520 luxů.

(2) Osvětlení musí být upevněno způsobem nebránícím hráčům ve hře a nemělo by hráče při hře oslňovat.

(3) Vzdálenost mezi svítidlem a povrchem hrací plochy musí být min. 80 cm. Jsou-li použita samostatná svítidla, měla by být upevněna způsobem dovolujícím rozhodčímu jejich vychýlení, aby hráči bylo umožněno nerušené zahrání strku.

(4) Prostor herny by neměl být zcela temný, ale měl by být osvětlený způsobem umožňujícím divákům dobrou viditelnost; v úrovni podlahy je pro osvětlení stanovena min. intenzita 50 luxů.

(5) Denní přirozené světlo, resp. sluneční paprsky, nemůžou osvětlovat prostor herny takovým způsobem, že budou vytvářet rušivé stíny a veliké kontrasty, a v žádném případě nesmí oslňovat hráče a rozhodčí. Pořadatel musí zajistit dostatečně účinné zatemnění.

Článek H-1005 — NOVÉ MATERIÁLY

Před oficiální akceptací nového herního materiálu musí být materiál (obvykle koule a sukno) dostatečně otestován. O schválení nového herního materiálu rozhoduje VV SK ČMBS a kladné stanovisko může být vydáno pouze v případě, že nebyly v průběhu testování zjištěny negativní vlastnosti, které by zásadním způsobem mohly ovlivnit hru. ČMBS pro připouští materiály již schválené CEB/UMB.

Článek H-1006 — VYBAVENÍ HERNY

(1) Herna musí být vybavena:

- a) tepelným zdrojem umožňujícím vytápění na pokud možno stálou teplotu, a to min. 21 °C;
- b) technickými prostředky umožňujícími účinné větrání.

(2) Stoly musí být mezi sebou a současně od stěny vzdáleny min. 1,5 m.

(3) Prostor herny, kde probíhá soutěž, nesmí po celou dobu konání soutěže sloužit pro jiné účely.

Článek H-1007 — VÝJIMKY Z TECHNICKÝCH NORMATIVŮ

(1) V případech hodných zřetele je VV SK ČMBS oprávněn udělit pořadateli soutěže výjimku z podmínek stanovených v ustanovení článku:

- a) H-1001 odst. 2, odst. 7 první věta a odst. 9;
- b) H-1002 odst. 1 až 3 a 5;
- c) H-1004 odst. 1 a 4 část věty za středníkem;
- d) H-1006 odst. 2.

(2) Výjimky podle odstavce 1 se považují za udělené v soutěžích uvedených v článku F-1001 odst. 1 písm. d).

Příloha E2 — ETICKÝ KODEX ROZHODČÍHO

Rozhodčí:

1. Zná a prosazuje pravidla hry.
2. Zlepšuje své dovednosti účastí na školeních.
3. Učí se předvídat ducha vedení hry.
4. Odmítá jakoukoli formu podvádění.
5. Za všech okolností je objektivní a nestranný.
6. Má pod kontrolou sebe i hru a respektuje sportovní férovost.
7. Respektuje sportovce, trenéry, manažery a diváky.
8. Je loajální a příkladný ve sportovním areálu i mimo něj.
9. Usnadňuje komunikaci mezi rozhodčími.
10. Nikdy nekritizuje jiného rozhodčího.
11. Zapojuje se ve svém klubu a diskutuje o rozhodčích.
12. Mladým lidem a svazu pomáhá propagovat funkci rozhodčího a získávat nové talenty.